

'BNO, made by Dutch designers'

Jaarverslag BNO 2020

Het jaar 2020 was een bizarre rollercoaster: onverwacht, ongekend, heftig, historisch. De corona-pandemie die ons wereldwijd trof overheerste alles, zowel in persoonlijke levens als in werk, en dat eiste op allerlei manieren zijn tol. Tegelijk is de pandemie een crisis in een crisis, afgezet tegen de klimaatverandering en de onontkoombare consequenties daarvan. Hopelijk speelt corona de korte en lange termijn niet uit elkaar, en zal het virus ook fungeren als een positieve katalysator. Naast de roep om het 'oude normaal' is er immers een minstens zo hartstochtelijk verlangen naar een wereld met een 'nieuw normaal', waarin people, planet en profit elkaar versterken in plaats van bevechten. Dat is dan direct ook de grootste ontwerpogave waar we met ons allen voor staan, en het duwt ons met extra kracht de toekomst in, voorbij corona.

Black Lives Matter vroeg eveneens onze aandacht. De Nederlandse ontwerpwereld is nog weinig divers en de toestroom van creatieven met een andere etnische en/of culturele achtergrond is gering. In het kader van de discussie over inclusiviteit en racisme formuleerde de BNO haar standpunt, publiceerde dat op de website, en nam zich voor aandacht aan het issue te besteden waar nodig en mogelijk.

De uitzonderlijke omstandigheden dwongen ontwerpers en ontwerp bureaus ertoe zich van hun meest flexibele en creatieve kant te laten zien. We noteerden verlies, krimp en schade. We hoorden grote zorgen rond bedrijf en toekomst. Tegelijk zagen we ook nieuwe energie vrijkomen en werd opengevallen tijd benut voor reflectie, onderzoek en experiment. Zelfredzaamheid en veerkracht tekenden de mentaliteit van ontwerpers.

1 — Samenvatting

De BNO deed er alles aan leden, relaties en stakeholders zo goed mogelijk te **infor-meren** en te **supporten** en **lobbyde** voor begrip en steunmaatregelen. Daarnaast grepen we de mogelijkheden aan om te blijven inspireren, het ontwerpvak te tonen en te vieren. De opsomming hierna licht een aantal zaken uit het chronologische jaaroverzicht en vult het waar nodig aan.

In februari organiseerden we in het Designmuseum Den Bosch het event 'Exhibit', ter ere van de aan tentoonstellingsontwerper Frans Bevers uitgereikte BNO Piet Zwart Prijs 2019. Begin maart kon er nog net een live Algemene Ledenvergadering plaatsvinden in het Utrechtse Louis Hartlooper Complex, met daaraan gekoppeld de première van Elbe Stevens' film 'It's Dutch Design'.

Direct vanaf de eerste lockdown verzamelden we voortdurend relevante informatie die we deelden via ons 'Dossier Corona'. We berichtten over steunmaatregelen en lobbyden waar nodig met de meest geëigende partners, meestal met MKB-Nederland en de Taskforce Culturele en Creatieve Sector. Op basis van polls en belondes onder honderden aangesloten ontwerpers en bureaus hielden we onszelf actief op de hoogte en publiceerden we regelmatig temperatuurmetingen over de situatie in het veld. We schreven blogs en etaleerden opvallende ontwerp-initiatieven.

Voor de aangesloten bureaus organiseerden we HR-bijeenkomsten waarin consequenties en opties als gevolg van corona de boventoon voerden. Er was een bijeenkomst met de voorzitter MKB Amsterdam/bestuurslid MKB-Nederland te gast die reflecteerde op de gevolgen van corona. Superfast, het jaarlijks terugkerende event over alle uitdagingen rond het alomtegenwoordige vak packaging design, werd ontvangen als een voorbeeldig digitaal event met een superrelevant programma en sprekers vanuit de hele wereld.

We bereidden de jaarlijkse Branchemonitor voor. Dat onderzoek is altijd gebaseerd op cijfers van de voorgaande periode, maar de opgenomen vragen over de toekomst geven het extra actuele waarde. Er werd onderzoek uitgezet naar binnen de sector relevante functieprofielen en salariering.

Trainingen, het programma Driving Dutch Design, BNO Start, BNO Next Step en andere educatieve activiteiten werden in digitale vorm voortgezet. Er werden BNO livechats geïntroduceerd: een laagdrempelige en lichtvoetige manier om via Instagram zakelijke issues te behandelen. Ons adviesteam bedacht ook een meer interactieve opzet van de gastlessen voor beroepsopleidingen: BNO Business Boost. Die vervolgens weer in aangepaste digitale vorm is aangeboden toen het mooie nieuwe live-format alsmaar niet paste in de gegeven omstandigheden.

De Young Alumni, die het dit jaar moesten doen zonder eindexamen-tentoonstellingen en dus ook niet konden worden opgezocht, boden we de kans hun projecten te etaleren. Daarnaast ontwikkelden en produceerden we DdTV op Instagram, opgenomen in onze zelf opgebouwde huisstudio. De bedoeling is om de nieuwe generatie ontwerpers via korte filmpjes op Instagram te laten kennismaken met jonge collega's, hun ontwerppraktijk en de BNO.

In de zomer lanceerden we het Dd Magazine en in de winter het Dd Yearbook, beide volgens een bijgestelde inhoudelijke opzet en nieuwe vormgeving van studio de Ronners. Deze twee publicaties in print spiegelen tijdgeest en initiatieven in 2020 en bleken een extra welkom podium voor wat ontwerpers dachten, deden en maakten.

We benoemden **Conny Bakker** (hoogleraar Design for the Circular Economy aan de TU Delft) en **Nicole Uniquole** (tentoonstellingsmaker, initiator Masterly) als erelid. De feestelijke installatie van Conny Bakker vond plaats tijdens het digitale event **'Design Beyond Generations'**. De in Milaan geplande installatie van Nicole Uniquole hebben we moeten uitstellen.

2 — De BNO en haar leden

De BNO is er voor professionele ontwerpers in alle disciplines, in alle fasen van hun carrière en hoe ze ook zijn georganiseerd: als student, eenling, als bureau, in een coöperatie of bij een bedrijf. De BNO zorgt voor kennis, inspiratie en groei, helpt met deskundig advies, matcht ontwerpers en hun bureaus met vakgenoten en andere relevante professionals, en is de stem van ontwerpers richting opdrachtgevers en politiek.

Meer dan ooit bewees het bestaan van een ervaren en professionele beroepsorganisatie zich, gebouwd op het samen sterker-principe: vele ontwerpers en bureaus profiteerden van onze informatievoorziening en activiteiten. De waardering was navenant, en dat kregen we tot ons plezier ook vaak te horen.

In 2020 werd een flink pakket aan steunmaatregelen opgetuigd. Een aantal generieke maatregelen kwamen tegemoet aan de noden binnen de ontwerpwereld. Op bepaalde onderdelen moest aanhoudend gelobbyd worden om te zorgen dat ze alsnog toegankelijk werden, zie bijvoorbeeld de TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten).

Via onze Branchemonitor, die overigens vooral de cijfers over 2019 presenteert, haalden we de volgende informatie op: Zelfstandige ontwerpers maakten met zo'n 30% vooral gebruik van de Tijdelijke Overbrugging voor Zelfstandige Ondernemers (TOZO). Van de ontwerpbureaus vroeg 50% steun aan binnen de eerste Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), en gebruikte 29% de tweede NOW-overbrugging. Uitstel van belastingen was voor 23% van de bureaus een welkome tegemoetkoming. Respectievelijk 50% van de zzp'ers en 31% van de ontwerpbureaus maakten geen gebruik van de beschikbare steunmaatregelen. Via de rechtenorganisaties in de culturele en creatieve sector werd ook steun gegenereerd, hetgeen onder meer resulteerde in het Pictoright Steunfonds.

Normaliter programmeren actieve BNO-leden in het land tientallen inspirerende presentaties met ontwerpers. Dat doen ze vanuit de volgende regioplatforms: BNO Creative Café (BNO Almere, 't Gooi), BNO IMG LAB (BNO Rotterdam), BNO Noord (BNO Noord-Nederland), BNO Utrecht, Zefir7 (BNO Den Haag), BNO Zuid (Noord-Brabant, Limburg), BNO Zwolle. Dit jaar verliep ook dat natuurlijk anders. BNO Oost besloot ermee te stoppen. Een aantal platforms koos voor een winterslaap zolang corona zou duren. Anderen, met Zefir7 in Den Haag en BNO IMG LAB in Rotterdam voorop, experimenteerden met digitale en hybride presentaties en benutten de weggevallen geografische en praktische beperkingen. De BNO stimuleerde en ondersteunde vanuit het bureau in Amsterdam nieuwe aanpakken.

In dit penibele jaar sloten zich bijna even veel ontwerpers en bureaus bij de BNO aan als dat we leden vaarwel hoorden zeggen. Ook daaruit bleek de positieve repu-

tatie en meerwaarde van de BNO. De aanwas in de categorie individuele leden telde 179 ontwerpers. Er sloten zich 10 ontwerp bureaus aan. Daar tegenover stonden 205 opzeggingen waaronder 8 van bureaus, voortkomend uit financiële omstandigheden, onderbenutting van de BNO of het feit dat ontwerpers zijn gestopt met hun vak. In januari 2021 telt de BNO 1835 leden, waaronder 122 ontwerp bureaus en bedrijven. Vanaf januari sloten zich alweer 22 ontwerpers en 1 ontwerp bureau aan.

3 — Bestuur en bureau

In het bestuur waren geen wisselingen. In de Raad van Toezicht, verantwoordelijk voor toelating van nieuwe leden en actief bij geschillen, vonden twee wisselingen plaats: Vincent van Baar en Maaïke Roozenburg namen afscheid. Als opvolgers zullen aan de Algemene Ledenvergadering Fransje Gimbrere en Edgar Walthert worden voorgedragen.

Het BNO-bureau verwelkomde in het voorjaar projectmanager Dewi van de Klomp. In het najaar namen we afscheid van projectmedewerker Gert Gerrits, die maar liefst 24 jaar aan de BNO was verbonden.

Bestuur en bureau identificeerden via de OGSM-methode en met een extern expert samen de voor de BNO meest relevante aandachtspunten: kennisdeling, clubgevoel, zichtbaarheid en toekomstbestendigheid. Daaraan zijn vervolgens acties gekoppeld die worden toegevoegd aan de dagelijkse praktijk.

Bestuur, Raad van Toezicht en bureau voegden zich het afgelopen jaar uiteraard naar de geldende corona-regels en richtlijnen. Zoals overal resulteerde dat in veel digitale meetings, klein en groot, in- en extern. We stelden een coronaprotocol op voor het bureau, dat beperkt maar toch permanent bezet is gebleven. Het grootste deel van het BNO-team werkte vanuit huis, een gemengd genoegen dat zeker ook samenhangt met de uiteenlopende situaties thuis. Er is op gelet of de thuiswerkplekken voldoen en waar nodig zijn faciliteiten ter beschikking gesteld. Het werken op het BNO-bureau en de collega's werden naarmate het jaar vorderde steeds meer gemist; daar valt niet tegenop te zoomen.

4 — Activiteiten

Zie chronologisch jaaroverzicht voor data en namen. Puntsgewijs per onderwerp:

Vaste activiteiten

- Algemene Ledenvergadering in het Louis Hartlooper Complex te Utrecht, met daarna de première van Elbe Stevens' film 'It's Dutch design' en ledenborrel
- BNO HRM Netwerk: 1 fysieke en 4 digitale bijeenkomsten
- Bureau-bijeenkomst met voorzitter MKB-Amsterdam/bestuurslid MKB Nederland
- Bureau-bijeenkomst internationaal met voorzitter BNO vanuit NYC
- BNO Creative Directors Forum: 1 digitale bijeenkomst
- BNO NEXTpack: 5 digitale bijeenkomsten
- Superfast: vanuit Pakhuis de Zwijger het digitale event 'Superfaster'
- BNO Regioplatforms: 10 bijeenkomsten in het land, 6 digitale bijeenkomsten
- BNO Academie: 8 fysieke en 4 digitale trainingen, 115 deelnemers
- Driving Dutch Design: 6 fysieke en 17 digitale bijeenkomsten, 25 deelnemers
- BNO Start: 1 fysieke en 7 digitale bijeenkomsten, 28 deelnemers, met 25 mentoren

- BNO Intervisie: 1 groepen met 6 deelnemers
- Samenwerking HEMA via de HEMA Foundation Accelerator, een programma om opkomende ontwerpers te begeleiden bij het opzetten van kansrijke startups op het gebied van social en inclusive design.

Nieuwe activiteiten

- BNO live chat via Instagram, 8 sessies
- BNO Business Boost, 1 sessies
- BNO Business Live Chat (de online variant van de BNO Business Boost): 9 maal, bij uiteenlopende beroepsopleidingen
- DdTV by BNO: 5 voor Instagram geproduceerde video's

Activiteiten achter de schermen, veelal vertrouwelijk van aard

- Voorbereiding nieuwe Algemene Voorwaarden en actualisering en aanvulling van vrijwel alle andere zakelijk/juridische documenten: Whitepapers, Dossiers en FAQ's.
- Persoonlijke update voor bureaus over activiteiten, services en contributie in 2021.
- De Raad van Toezicht kwam 5 maal bijeen en liet op basis van hun portfolio 21 nieuwe ontwerpers toe die niet beschikten over het vereiste diploma. Er werden geen klachten ingediend, evenmin waren er beroepszaken. De Raad van Beroep hoefde dus niet bijeen te komen.
- De zakelijke en juridische advisering op maat, aan elke aangesloten ontwerper of bureau die daarom vroeg. Gemiddeld ruim 50 vragen per week, deels corona-gereleerd, deels regulier. Grotendeels via eerstelijnsadvies opgelost, klein aantal doorverwezen naar de SRO/Stichting Rechtshulp Ontwerpers.
- Via de SRO kunnen ontwerpers, illustratoren en andere beeldmakers gespecialiseerde advocaten en juristen inschakelen voor tweedelijns advies of bij een juridisch geschil. Dankzij de SRO kan dat tegen gereduceerde tarieven, en soms zelfs geheel op kosten van de SRO wanneer het om een principiële kwestie gaat die van belang is voor de gehele ontwerpsector. In 2020 heeft de SRO 10 zaken behandeld.

5 — Communicatie

We communiceren met onze leden en relaties via persoonlijke contacten, live en digitale meetings/events, onze website (20.000 unieke bezoekers per maand), digitale nieuwsbrieven (5.100 ontvangers) en onze social media: in 2020 hadden de BNO-groepen op LinkedIn in totaal 14.100 leden, telt de Facebookpagina 5.700 volgers, zijn er via Twitter 4.100 volgers en heeft ons Instagram-account 4.500 volgers. De regio- en themaplatforms zetten ook hun eigen sociale media-kanalen in.

In 2020 stelden we de informatie rondom de coronacrisis natuurlijk voorop. We introduceerden het digitale Dossier Corona waarin we periodiek berichtten over beschikbare noodmaatregelen, temperatuurmetingen, blogs, actuele initiatieven etc. We startten een crisis-communicatiecampagne onder de motto's React, Reset, Reshape.

Als opvolger van Dude lanceerden we in de vroege zomer het nieuwe Dutch designers Magazine, vormgegeven door studio De Ronners (oplage 3.400). In de winter

volgde het nieuwe Dutch designers Yearbook (oplage 4.700), internationaal uitgegeven door nai010 publishers. Daarmee sprongen we in het gat dat was gevallen nadat er vanuit Eindhoven in 2015 voor het laatst een Dutch Design Yearbook is geproduceerd. We waren ons er zeer van bewust dat de uitgaves nu meer dan ooit een welkom podium zouden zijn en een inspirerende opsteker. Alle positieve reacties bevestigden dat.

We werkten verder aan de ontwikkeling van onze website, aan de vindbaarheid (SEO) en aan de database die erachter schuilgaat.

6 — Lobby en netwerken

Omwille van de zichtbaarheid van het vak en de voorwaarden waaronder dat vak goed beoefend kan worden, is de BNO actief in gremia en bij gelegenheden waar ontwerpers zelf vaak niet kunnen of niet willen komen. Zo worden hun belangen toch behartigd.

We maken deel uit van de Federatie Creatieve Industrie, het netwerk van beroeps- en brancheorganisaties in de creatieve industrie. We zijn lid van Kunsten '92 en verbonden aan VNO/NCW/MKB Nederland. We trekken op met partijen als Platform ACCT, Dutch Design Foundation, What Design Can Do, NIMA etc. We hebben nauwe banden met het ministerie van OCW en met de Raad voor Cultuur. We zijn een actieve speler in het institutionele landschap, waarin onder meer het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Het Nieuwe Instituut, CLICK.NL en het Topteam Creatieve Industrie ieder een eigen rol vervullen.

We vertegenwoordigen de belangen ook via bestuurlijke posities. De stichting Pictoright is voor veel makers van groot belang, en we zijn blij dat we daaraan bestuurlijk kunnen bijdragen. We zitten in de besturen van het Pictoright Fonds, Platform Makers (en daarmee ook in Federatie Auteursrechtbelangen), Stichting Rechtshulp Ontwerpers, Best Verzorgde Boeken, Illustratie Biënnale, Infographics Congres en de stichting Verduurzaming Musea van de Museumvereniging.

Waar nodig of nuttig hebben we contact met de stichting Cultuur en Ondernemen, de Kamer van Koophandel, met de RVO (Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland), de commissie Auteursrecht en Aanbestedingen van VNO/NCW/MKB Nederland, met EIF/European Illustrators Forum en BEDA/Bureau of European Design Associations.

Als gezegd richtten onze lobbyactiviteiten zich in 2020 natuurlijk vooral op de (steun)maatregelen als gevolg van corona. Het lobbyen verliep hoofdzakelijk met en via MKB Nederland, de Taskforce Culturele en Creatieve Sector en Pictoright. Door de krachten te bundelen werd onze stem beter gehoord. Dat leverde op de eerste plaats steeds meer aandacht en begrip op voor de culturele en creatieve sector.

Na aanhoudende lobby stond de TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten) daardoor uiteindelijk ook open voor ontwerpers. Via een lobby van de rechtenorganisaties kwamen er extra middelen voor projecten en makers vrij. Er volgen nog nieuwe

steunmaatregelen vanuit het ministerie van OCW, waardoor mogelijkheden en middelen vrijkomen via Pictoright en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie.

Als belangrijke mijlpaal met het oog op de arbeidsmarkt is via Platform ACCT het werktuig PPO (Permanente Professionele Ontwikkeling) in het leven geroepen. Ook ontwerpers kunnen daar terecht voor een substantiële bijdrage (50 tot 80%) aan studie- en ontwikkelkosten.

We volgden de vanaf 2020 bij Het Nieuwe Instituut belegde activiteiten van het Netwerk Archieven Design en Digitale Cultuur, dat in het najaar ook publiekelijk werd gelanceerd met een uitgebreid digitaal event.

We meldden ons bij de nieuwe directeur van het Stedelijk Museum Amsterdam en bespraken het vormgevingsbeleid, hetgeen vertrouwen gaf. Niet lang daarna vroeg het museum ons om hulp bij een enquête onder ontwerpers. De resultaten daarvan zijn via prachtige infographics getoond in de tentoonstelling 'Van Thonet tot Dutch Design'. Ook dat droeg bij aan begrip voor de impact van corona op de ontwerpwereld.

Tot slot, naar aanleiding van het door EU-voorzitter Ursula von der Leyen gelanceerde initiatief New European Bauhaus, gericht op een groener, mooier en menselijker Europa, manifesteerde de BNO zich via de Triënnale Milano om de belangstelling van de Nederlandse ontwerpwereld kenbaar te maken.

7 — Nabije toekomst

Het beleidsplan 2020-2022 bestrijkt de overzichtelijke periode van drie jaar. Al zijn de doelen en plannen opgetekend voor de coronapandemie, in principe zijn ze nog even geldig. De noodzaak van digitalisering, ons eerste speerpunt, is op vrijwel alle gebieden met extra kracht doorgedrongen. Internationalisering, het tweede speerpunt, is intens beïnvloed door corona, maar door het digitale werken is de efficiency van processen en projecten ook enorm toegenomen. Aan het bouwen van een sterke en hechte ontwerp-community ten slotte, ons derde speerpunt, besteedden we op talloze manieren aandacht, zoals dit verslag laat zien. Menselijke aandacht op maat, in combinatie met wat digitaal kon en moest: daar geloven we in en dat was de manier waarop we het deden. Zo probeerden we ook in 2020 de beste balans te bereiken tussen het zijn van een professionele beroepsorganisatie en een levendige community. Dat dat lukte is, behalve aan het BNO-team, te danken aan alle aangesloten ontwerpers en bureaus. Onder het motto: BNO, made by Dutch designers!

Voorjaar 2021,
namens het bestuur,
Madeleine van Lennep/directeur BNO